

Čiernohronská železnica, n.o.

Hlavná 56, 976 52 Čierny Balog

tel./fax.: 048/61 91 500

Čierny Balog 26.3.2018

ČHŽ, n.o.

Výročná správa za rok 2017

1. Úvod

Čiernohronská železnica, nezisková organizácia /ČHŽ/ bola založená za účelom rozvoja a ochrany kultúrnej technickej pamiatky – Čiernohronskej železnice v Čiernom Balogu a zaregistrovaná na KÚ v Banskej Bystrici 18.9.2001 pod číslom 2001/07603. V súčasnosti je registrovaná Obvodným úradom v Banskej Bystrici, odborom všeobecnej vnútornej správy pod registračným číslom OVVS/NO-7/2001

2. Prehľad činnosti

V roku 2017 prevádzkovala ČHŽ, n.o. ako svoju hlavnú činnosť pri obnove a ochrane Národnej kultúrnej pamiatky turistickú osobnú dopravu na úseku Chvatimech - Hronec - Čierny Balog - Vydrovo / Dobroč a späť (spolu 43 701 ks predaných cestovných lístkov, čo predstavuje cca 131 103 prepravených cestujúcich). Verejná osobná doprava ani pravidelná nákladná doprava neboli prevádzkované s výnimkou príležitostných nedotovaných prepráv občanov Čiernohronského mikroregiónu - obce Čierny Balog, Hronec, Valaská a Podbrezová za symbolické cestovné (Fašiangy, futbalové stretnutia, Deň školy, Mikuláš a pod.). Na činnosti ČHŽ sa opäť podieľali predovšetkým dobrovoľníci objemom 2 642 odpracovaných osobodní, čo predstavuje 15 852 dobrovoľne odpracovaných brigádnických hodín !!! Dlhodobá bezplatná pomoc medzinárodných dobrovoľníkov v takomto rozsahu nemá pri podobných projektoch obnovy Národnej kultúrnej pamiatky SR obdobu a v rámci spolupráce s obdobnými prevádzkami v zahraničí sme sa s ňou nikde nestretli.

Počet individuálnych cestujúcich zaznamenal tento rok opäť mierny pokles o cca 8 %, spôsobený podľa nášho názoru stagnáciou ponuky v našom regióne. V segmente mimoriadnych jász a akcií pre firmy a obchodných partnerov sme však zaznamenali nárast o 1,1 %, spôsobený pokračovaním oživení ekonomiky Slovenska a osobných kontaktov s firmami. Výrazný bol tento rok nárast školských výletov, celkovo sme odviezli 9 472 študentov a návštevníkov zo škôl a škôlok. Prejavil sa tak kladne účinnok štátnej podpory školských výletov, ale i dobrá spolupráca s Lesníckym skanzenom a organizáciou Vydra v tejto oblasti. Predovšetkým profesionálne vykonávaná Lesná pedagogika s jej vnímaním žiakmi priamo na chodníkoch Lesníckeho skanzenu mala ohromný úspech aj odozvu. Individuálnych návštevníkov ČHŽ predstavujú síce aj naďalej predovšetkým jednodenné rodinné výlety, pri pobytových návštevníkoch sa však už trvalo kladne prejavuje činnosť OOCR a Klastra Horehronie - zaznamenávame pokračovanie oživenia pri návštevníkoch ktorí sa ubytujú v okolí Nízkyh Tatier na viac než 1 noc. Žiaľ obec Čierny Balog ani Lesnícky skanzen nedokážu individuálnemu návštevníkovi ponúknuť v ostatných rokoch stále žiadne stabilné služby navyše a v ostatnom čase sa na návštevnosti Čierneho Balogu celkovo negatívne

prejavuje i opakované prevádzkovanie/neprevádzkovanie lyžiarskeho vleku i príľahlého areálu a parkoviska. V obci chýbajú ďalšie služby, atrakcie, možnosť kúpania, kvalitné stravovacie zariadenia, parčíky, lavičky, cyklocestičky a pod., čo je pri dlhodobom pomerne významnej ročnej návštevnosti ČHŽ a tým i Čierneho Balogu zarážajúca skutočnosť. Z dlhodobého hľadiska je jasné, že iba železnička a Lesnícky skanzen už nebudú v budúcnosti dostatočnou motiváciou pre návštevu našej obce a regiónu a je preto potrebné budovať ďalšie nové atraktivity pre prilákanie stále náročnejších návštevníkov. Konkurencia nespí (kúpaliská, cesty v korunách stromov, rozhľadne, bobové dráhy a pod.). Objektívne pôsobí v súčasnosti negatívne i budovanie kanalizácie v obci, čo však musíme vydržať a cestovnému ruchu až toľko neškodí. Situácia sa azda zlepši budúci rok po dokončení výstavby kanalizácie a realizácii 1. skutočne osobitnej cyklocestičky Krám – Svätý Ján. Už niekoľko rokov sa snažíme o predĺženie sezóny ČHŽ, predovšetkým do jarných mesiacov, čo sa už kladne prejavuje v „jarnej návštevnosti“ – Veľká noc 777 cestujúcich, 1. máj 584 cestujúcich. V tomto úsilí budeme preto určite pokračovať.

Opravy lokomotívneho a vozňového parku sa tento rok zamerali na III. etapu generálnej obnovy pamiatkovo chránených parných lokomotívy „Kolbenka“ - ktorú opäť podporilo grantom Ministerstvo kultúry SR a iba na bežnú údržbu osobných i nákladných vozňov. Všetky naše ostatné finančné prostriedky pohltila obnova výbuchom poškodenej budovy stanice – vid' nižšie.

Cestovný poriadok bol tento rok bez významnejších zmien - tradičný každodenný „storočný drevorúbačský vlak“ s bufetovým a detským vozňom Chvatimech – Vydrovo skanzen a späť s historickou súpravou vedenou parnou lokomotívou musel byť žiaľ i napriek jeho veľkej obľube zrušený, rovnako ako všetky pravidelné vlakové spoje v úseku Šánske – Chvatimech. Technický stav železničného zvršku, predovšetkým drevených podvalov, vymieňaných dobrovoľníkmi už pred vyše 35-timi rokmi už neumožňuje pravidelnú každodennú prevádzku vlakov. S vypätím všetkých síl dobrovoľníkov udržiavame tento úsek trate aspoň v bezpečnom zjazdnom stave pre služobné a mimoriadne vlaky a trpezlivo sa snažíme získať grant pre jeho generálnu opravu. Pripravený projekt „Krajina pre ľudí – revitalizácia Hrončianskej doliny“ by však pre úspešné získanie finančných prostriedkov potreboval väčší záujem a podporu zo strany obcí i VUC Banská Bystrica. Budúci rok preto zorganizujeme v tejto veci komunikačnú kampaň a veríme, že s pomocou obcí a VUC Banská Bystrica bude možné tento projekt v budúcnosti podporiť. V obnove a údržbe ostatných traťových úsekov sme pokračovali v našej snahe definitívne dorobiť úsek Čierny Balog – Vydrovo, na konci ktorého by v budúcnosti mala byť vybudovaná Európska lesná škola. Jej výstavbu však LSR, š.p. po položení základného kameňa v roku 2008 následne pozastavili a zatiaľ nedošlo ku zmene ich oficiálneho stanoviska. V tomto roku vznikla aspoň kompromisná dohoda s premiestnením stanice ČHŽ nižšie, pod súčasný tábor Vydry, ktorú v súčasnosti realizujeme. Dokončili sme i definitívne bezbariérové nástupištia v stanici Vydrovo – Korytárske, vrátane prístrešku pre cestujúcich. Na stanici Chvatimech udržiavame aj naďalej iba hrubú stavbu nového objektu predajne cestovných lístkov a informácií, WC a vyasfaltovanú odstavňú plochu parkoviska i nástupištia. Z finančných i organizačných dôvodov sa nepodarilo žiaľ nijako toto prostredie skultivovať, oceňujeme pomoc obce Podbrezová a ich klubu dôchodcov aspoň pri udržiavaní čistoty a poriadku. Stále hľadáme pre tento priestor zmysluplnú funkciu – napr. nástupné informačné centrum pre celé Horehronie, projekt Route 66, alebo niečo podobného. Sami investovanie, prevádzkovanie a údržbu tohto priestoru dlhodobu nezvládneme. Vďaka operatívosti a odbornosti maďarskej firmy NEXT train bol druhýkrát podbitý a smerovo i výškovo upravený i úsek trate smerom na Dobroč, ktorý z dôvodu svetového unikátu – vedenie trate medzi futbalovým ihriskom a tribúnou predstavuje trvalý záujem svetových médií. Filmový šot z prechodu parného vlaku cez ihrisko počas majstrovského futbalového zápasu zaznamenal len za prvý týždeň zverejnenia na

Youtube vyše 12 mil. kliknutí! Túto scénu už si boli filmovať i viaceré odborné futbalové časopisy, azda najvzdialenejším bol športový novinár až z Brazílie.

Pre potreby ubytovania dobrovoľníkov sa nám tento rok podarilo zatepliť podkrovie nad budovou garáží v Čiernom Balogu. V dielňach v Hronci a na stanici Čierny Balog sme opäť rozšírili technické prostriedky pre opravy i prevádzku lokomotív. V Čiernom Balogu sme nanovo ozvučili staničným rozhlasom celú stanicu i nové II. a III. nástupište s vyvýšeným spevneným povrchom, bezbariérovým prístupom a vodným žeriavom a vylepšili sme i oplatenie a parkovú úpravu smerom k materskej škôlke. Nový staničný rozhlas výrazne obmedzil obťažovanie okolostojacich domov pravidelnými hláseniami o odchodoch vlakov. Najviac práce i financií sme ale museli investovať na opravu nami nezavineným výbuchom poškodenej budovy stanice v Čiernom Balogu, ktorú sme zachránili ako dobrovoľníci a o ktorú sa nepretržite staráme z vlastných zdrojov od roku 1983. Úplne zničená budova vrátane kancelárií ČHŽ tak získala opäť nové podlahy, centrálné podlahové kúrenie, novú fasádu, okná i dvere a pokračujeme s rozvodmi elektriny, vody i odpadov. Úplná obnova zničenej pamiatkovo chránenej budovy staničky bude ešte veľmi finančne náročná a dlhodobá - pre budúcu sezónu už bude ale jej prevádzka otvorená. Najväčšie náklady máme v súčasnosti so splnením veľmi prísnych noriem pre zriadenie kuchyne verejného stravovania a prevádzky staničnej reštaurácie. Centrum návštevnosti sa pri obmedzení prevádzky pravidelných vlakov z Chvatimechu presunulo na Čierny Balog a súbeh obnovy budovy stanice s prevádzkovaním provizórneho bufetu i obsluhou všetkých cestujúcich informáciami a predajom cestovných lístkov bol tento rok pre našich sprievodcov skutočne náročný. Napriek nami trvalo opakovaným argumentom však obec aj naďalej podporuje existenciu imaginárnej informačnej kancelárie (v skutočnosti ide len a len o komerčný predaj suvenírov) v nami postavenej budove dreveničky v areáli stanice pre organizáciu Vydra – viď. tabuľka nižšie. Tento stav však zatiaľ nevieme nijako zmeniť.

Podobná bola situácia v Hronci, kde nám aj napriek stále platnému Uzneseniu vlády SSR č. 6/1988 Lesy Slovenskej republiky, š.p. odmietli v roku 1994 odovzdať pôvodné dielne lesnej železnice a po rokoch vynútených nájmov a ťahaníc sme ich nakoniec museli v roku 2014 odkúpiť za cenu 65 485,- €. Spolu so zaplateným nájomom za ostatné roky vo výške 40 584,- € nás tak „naše“ dielne lesnej železnice stáli spolu **106 070,- € - veľká škoda týchto peňazí, mohli byť investované do ďalšieho rozvoja ČHŽ** – nezostáva nám však iné, než zarobiť si takéto peniaze sezónou prevádzkou Národnej kultúrnej pamiatky... Ale aspoň sa už konečne – po 20-tich rokoch získané dielne v Hronci začínajú postupne meniť na múzeum a opravovňu historických - predovšetkým parných strojov. Zbytočne stratených 20 rokov budeme však len ťažko doháňať.

Zatiaľ bez akýchkoľvek zmien pokračuje i nepochopiteľne nespravodlivé a netransparentné pridelovanie verejných financií - dotácií z obce pre ČHŽ v porovnaní s ostatnými subjektmi cestovného ruchu v obci (LSR, š.p., Vydra, o.z.), rovnako ako vynútené platenie nájmov v rozpore s Uznesením vlády SSR č.6/1988 štátnym lesom... – viď. tabuľky:

Tabuľka pridelených príspevkov pre CR z obecného rozpočtu v ostatných rokoch:

Organizácia:	2008 Sk	2009 Sk	2010 €	2011 €	2012 €	2013 €	2014 €	2015 €	2016 €	2017 €	Spolu za 10 rokov v €
LSR, š.p. skanzen na strážnu službu	210 000	210 000	6 900	6 900	6 900	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	59 500,-
Vydra na „TIK“	130 000	200 000	5 000	5 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	44 900,-
ČHŽ na propagáciu	120 000	120 000	3 000	(0) 3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	(0) 3 000	32 000,-

Tabuľka zaplatených nájomov a iných poplatkov štátnym lesom, ktoré ČHŽ musela a stále musí platiť v rozpore s Uznesením vlády SSR č. 6/1988:

Pozemky pod a traťou žeriavom v Hronci	1992 – 2002	1820 Kčs/Sk/rok	20 020,- Sk
	2003 – 2007	12 333,- Sk/rok	61 665,- Sk
	2008 – 2014	24 666,- Sk/rok	172 662,- Sk
Pozemky pod traťou Hronec	2015 - 2017	746,25 €	2 238,75 €
Depo a dielne v Hronci	2002 – 2003	3 000,- Sk/rok	6 000,- Sk
	2004 – 2009	172 645,- Sk/rok	1 035 870,- Sk
	2010 – 2014	1 200,- €/rok	6 000,- €
Odkúpenie dielní v Hronci	2014		65 458,- €
Múzeum Čierny Balog	2012 - 2017	225,- €/rok	1 350,- €
Spolu			118 073,75 €

Snažíme sa udržať aspoň dobrú spoluprácu s vedením obce vo veci využívania prác VPP a spoločným úsilím pokračujeme v čistení Hrončianskej doliny i okolia rieky a trate ČHŽ smerom na Dobroč. Táto spolupráca je obojstranne výhodná a výsledky sú na prvý pohľad viditeľné. Pokračovaním projektu by malo dôjsť pri spolupráci s ostatnými obcami (Hronec, Valaská, Podbrezová) k celkovému revitalizovaniu Hrončianskej doliny a vybudovaniu cyklochodníka v celej dĺžke z Podbrezovej až po Čierny Balog. Príprava tohto projektu nadväzuje i na našu už dlhoročnú spoluprácu so Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch v Banskej Bystrici a Technickou univerzitou vo Zvolene.

Pokračujeme i v úspešnej reprezentácii Slovenska na medzinárodnom fóre – tento rok sme úspešne pokračovali v nadväzovaní medzinárodných vzťahov s **Alishan Forest Railway na Taiwane** s cieľom získať pre prevádzku na ČHŽ unikátnu parnú lokomotívu typu SHAY (bola by jediná v Európe...) a prijali sme recipročnú návštevu delegácie z Taiwanu, vedenú riaditeľom AFR pánom Petrom Linom. V roku 2013 získanú **Cenu za krajinu Slovenskej republiky**, udeľovanú Ministerstvom životného prostredia SR za prínos k tvorbe a ochrane pôvodnej krajiny sme doplnili v roku 2014 i celoeurópskym ocenením „**Europe Landscape Award**“, udeľovaným Radou Európy najúspešnejším projektom v rámci všetkých členských štátov EU a v rokoch 2015 a 2016 opakovanou propagáciou železničky a nášho regiónu na medzinárodných konferenciách. V domácom prostredí obdržala v roku 2014 železnička vďaka návrhu skupiny poslancov **Cenu obce Čierny Balog**. Záchrana železničky si za ostatný čas získala uznanie aj rôznych iných organizácií – na Slovensku napríklad „**Sedem divov nášho kraja**“ i trojnásobný „**TOP 7 okresu Brezno**“ v kategórii naj organizácie, **Výročnú cenu časopisu Pamiatky a múzea** v roku 1995, v Európe prestížnu cenu **Európa Nostra** v roku 1993, celosvetovú **Fordovú cenu** v roku 1994, **Cenu za čin roka v cestovnom ruchu** za rok 2007 udeľovanú Združením turizmu, UMB Banská Bystrica a anglickej poradenskej firmy pre cestovný ruch L&R International Managment Development Ltd. Dlhodobu pokračuje i viacročná spolupráca s **Ministerstvom kultúry SR** – predovšetkým v oblasti získavania grantov na opravy našich historických lokomotív, rovnako pokračuje spolupráca s **Národným technickým múzeom v Prahe** vo veci dlhodobého prenájmu osobného vozňa Balm/ú 619.

Napriek všetkým pozitívam, úspechom a uznaniám však stále zostáva smutným konštatovaním fakt, že nebyť každoročného až neuveriteľne zanovitého nasadenia predovšetkým zahraničných dobrovoľníkov a občasnej významnej grantovej finančnej pomoci opäť väčšinou zo zahraničia (Slovensko-švajčiarsky revolvingový fond, Maďarsko-slovenský cezhraničný projekt EU) – vzťah domácich zodpovedných inštitúcií k ČHŽ by železničku „pri živote“ neudržal... Pokiaľ nedôjde v budúcnosti k zásadnej zmene vzťahu predstaviteľov zodpovedných inštitúcií k železnici, predovšetkým vo finančnej oblasti, bude tak ako budú postupne starnúť a ubúdať jej dobrovoľníci postupne upadať i jej prevádzka. Ale možno až vtedy zistíme, čo strácame.

3. Ročná účtovná závierka a jej zhodnotenie

Ročná účtovná závierka tvorí prílohu tejto správy. Výnosy organizácie tvorili predovšetkým tržby z predaja služieb a príspevky od fyzických osôb + príspevok 2 % z dane, spolu vo výške 408 585,36 €. Náklady tvorili hlavne platby za služby, nákup materiálu, opravy, osobné náklady a energie vo výške 412 520,42 €. Celkový hospodársky výsledok po zdanení k 31.12.2017 bola strata vo výške -3 935,06 €.

4. Výrok auditora k ročnej účtovnej uzávierke:

- vid'. Príloha: Audítorská správa

5. Prehľad peňažných príjmov a výdavkov:

Stav peňažných prostriedkov k 1.1.2017:	11 822,99 €
Príjmy:	
- Z hlavnej činnosti celkom	269 624,28 €
- Z verejnoprospešnej činnosti	229 741,87 €
- z dotácií	27 007,40 €
- z darov fyzických a právnických osôb	11 000,00 €
- z príspevkov z podielu zaplatenej dane	1 875,01 €
- Z ekonomickej činnosti	38 157,85 €
- Prijaté pôžičky, finančné výpomoci	5 936,78 €
Príjmy spolu:	313 718,91 €
Výdaje:	
- na verejnoprospešnú činnosť	264 472,73 €
- na ekonomickú činnosť	32 131,03 €
- vrátenie pôžičiek, finančných výpomoci	12 095,70 €
Výdaje spolu:	308 699,46 €
Stav peňažných prostriedkov k 31.12.2017:	16 842,44 €

6. Prehľad rozsahu príjmov (výnosov) v členení podľa zdrojov:

Výnosy (príjmy) z činnosti - vlastné zdroje	
Tržby z hlavnej činnosti	231 400,40 €
Tržby z ekonomickej činnosti	33 748,86 €
Aktivácia	55 482,00 €
Ostatné výnosy	9 529,32 €
Úroky v banke	- €
Spolu:	330 160,58 €
Výnosy (príjmy) na činnosť - súkromné zdroje	
Finančné dary od fyzických osôb	- €
Finančné dary od právnických osôb	11 000,00 €
Vecné dary	- €
Výnosy z odpisov dlhodobého majetku obstaraného z darov	437,63 €
Spolu:	11 437,63 €
Výnosy (príjmy) na činnosť - verejné zdroje, príspevky z podielu zaplatenej dane	
Dotácie z rozpočtu samospráv	3 000,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	21 292,80 €
Príspevky z podielu zaplatenej dane	1 875,01 €
Výnosy z odpisov dlhodobého majetku obstaraného z darov	40 819,34 €
Spolu:	66 987,15 €
Výnosy celkom:	408 585,36 €

7. Stav a pohyb majetku a záväzkov:

Pohyb majetku v účtovnom období roka 2017 bol nasledovný:

Majetok	K 01.01.2017	Prírastky	Úbytky	K 31.12.2017
Dlhodobý majetok	629 636,55 €	2 969,78 €	59 220,00 €	573 386,33 €
Zásoby	20 301,56 €	52 740,02 €	48 014,01 €	25 027,57 €
Pokladnica	7 414,00 €	214 821,87 €	222 190,87 €	45,00 €
Stravné lístky	72,60 €	4 036,50 €	4 072,10 €	37,00 €
Bankové účty	4 408,99 €	230 368,04 €	217 979,59 €	16 797,44 €
Odberatelia	4 627,35 €	55 443,20 €	53 759,68 €	6 310,87 €
Poskytnuté prevádzkové preddavky	5 000,00 €	7 593,18 €	12 422,12 €	171,06 €
Ostatné pohľadávky	1 466,71 €	- €	1 466,71 €	- €
Dotácie a ostatné zúčtovanie so ŠR	- €	9 066,80 €	7 949,40 €	1 117,40 €
Iné pohľadávky	- €	3 215,73 €	2 015,73 €	1 200,00 €
Majetok spolu:	672 927,76 €	580 255,12 €	629 090,21 €	624 092,67 €

Stav a pohyb záväzkov v roku 2017 bol nasledovný:

Záväzky	K 01.01.2017	Prírastky	Úbytky	K 31.12.2017
Záväzky zo sociálneho fondu	0,19 €	54,37 €	54,56 €	- €
Záväzky z obchodného styku	33 331,62 €	243 847,99 €	242 097,32 €	35 082,29 €
Prijaté preddavky	- €	5 549,00 €	5 549,00 €	- €
Záväzky voči zamestnancom	749,25 €	16 484,65 €	16 320,61 €	913,29 €
Záväzky voči SP a ZP	342,81 €	5 345,02 €	5 138,05 €	549,78 €
Záväzky voči DÚ	30,34 €	4 509,59 €	4 006,22 €	533,71 €
Dotácie a ostatné zúčtovanie so ŠR	- €	6 832,00 €	6 832,00 €	- €
Výnosy budúcich období	380 419,16 €	- €	41 265,97 €	339 153,19 €
Záväzky spolu:	414 873,37 €	282 622,62 €	321 263,73 €	376 232,26 €

8. Organizačná štruktúra:

Správna rada pracovala v roku 2017 v zložení:

Igor Nemky – predseda
Radek Voigt - člen
Ján Kovalčík – člen

Revízorom bola:

Bc. Ivana Juhaniaková

Dozorná rada:

Bc. Peter Siman
Peter Turňa
Zástupca LSR, š.p. OZ Čierny Balog

Riaditeľom bol:

Ing. Aleš Bílek

V roku 2017 organizácia mala priemerný prepočítaný počet zamestnancov 1,66, z toho počet vedúcich pracovníkov 1, ostatné práce zaisťujú sezónny pracovníci DOVP, SZČO a dobrovoľníci.

Správu zostavil:

Ing. Aleš Bílek

riaditeľ ČHŽ